

UPRAWNIENIA DLA OSÓB Z UMIARKOWANYM STOPNIEM NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

• **Zasiłek pielęgnacyjny**

Prawo do zasiłku pielęgnacyjnego przysługuje osobie z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności wyłącznie wówczas, jeżeli niepełnosprawność powstała przed ukończeniem 21. roku życia. Jest to jedno ze świadczeń, przy którym nie obowiązuje kryterium dochodowe. Aktualnie ww. świadczenie wypłacane jest w wysokości 153 zł. Wnioski należy składać w urzędzie miasta lub gminy, w jednostce wypłacającej świadczenia rodzinne.

• **Zniżki w komunikacji PKP/PKS**

Generalnie osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności nie mają ulg w komunikacji PKP/PKS.

Są jednak wyjątki:

- osoby z dysfunkcją narządu wzroku (symbol przyczyny niepełnosprawności 04-O), posiadające umiarkowany stopień niepełnosprawności, mają prawo do ulgi 37% w przejazdach,
- dzieci i młodzież z niepełnosprawnością do ukończenia 24. roku życia oraz studenci z niepełnosprawnością do ukończenia 26. roku życia – wyłącznie przy przejazdach w celach określonych przepisami, m.in. do szkół, placówek szkolno-wychowawczych, na turnusy rehabilitacyjne itp. – mają prawo do ulgi 78%,
- emeryci i renciści oraz ich współmałżonkowie, na których pobierane są zasiłki rodzinne, mają prawo do dwóch przejazdów w roku ze zniżką 37%.

Informacje dotyczące zniżek w przejazdach kolejną można znaleźć np. na stronie PKP Intercity (plik PDF, 419 KB).

Informacje dotyczące ulg w przejazdach autobusowych można znaleźć na stronach przewoźników.

• **Zniżki w komunikacji miejskiej**

Ulg w komunikacji miejskiej ustalane są w drodze uchwały rady miasta lub gminy. Dlatego w poszczególnych miejscowościach są różne, np. w Warszawie osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności korzystają z 50% zniżki w komunikacji miejskiej. Informacje dotyczące ulg w komunikacji danego miasta można znaleźć na stronach miasta lub zakładów komunikacyjnych.

• **Karta parkingowa**

Od 1 lipca 2014 r. karta parkingowa wydawana jest wyłącznie osobom zaliczonym do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, mającym znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się (na podstawie orzeczenia wydanego po 1 lipca 2014 r.). W przypadku osób zaliczonych do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, wskazanie do karty parkingowej mogą uzyskać wyłącznie osoby, mające zarówno znacznie ograniczone możliwości samodzielnego poruszania się, jak i przyczynę niepełnosprawności oznaczoną symbolem 04-O (choroby narządu wzroku), 05-R (upośledzenie narządu ruchu) lub 10-N (choroba neurologiczna). Osoby posiadające w

orzeczeniu o umiarkowanym stopniu inny symbol przyczyny niepełnosprawności nie otrzymają więc wskazania do wydania karty parkingowej.

Wniosek składa się do przewodniczącego Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Osoba z niepełnosprawnością składa wniosek osobiście, z wyjątkiem:

1. osoby, która nie ukończyła 18. roku życia, za którą wniosek składają rodzice lub ustanowieni przez sąd opiekunowie albo jeden z rodziców lub ustanowionych przez sąd opiekunów;
2. osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie, pozostającej pod władzą rodzicielską, za którą wniosek składa jeden z rodziców;
3. osoby ubezwłasnowolnionej całkowicie, niepozostającej pod władzą rodzicielską lub osoby ubezwłasnowolnionej częściowo, za którą wniosek składa odpowiednio opiekun lub kurator ustanowiony przez sąd.

Do wniosku dołącza się:

1. jedną fotografię o wymiarach 35 mm x 45 mm, odzwierciedlającą aktualny wizerunek osoby, której wniosek dotyczy, przedstawiającą tę osobę bez nakrycia głowy i okularów z ciemnymi szklami;
2. dowód uiszczenia opłaty za wydanie karty parkingowej (21 zł);
3. w przypadku złożenia wniosku przez osoby, które nie ukończyły 18. roku życia oraz osoby ubezwłasnowolnione całkowicie, składa się oświadczenie o posiadaniu prawa do sprawowania odpowiednio władzy rodzicielskiej, opieki lub kurateli.

Składając wniosek przedstawia się do wglądu oryginał prawomocnego orzeczenia o niepełnosprawności, o stopniu niepełnosprawności lub o wskazaniach do ulg i uprawnień, wraz ze wskazaniem do karty parkingowej.

• **Zwolnienie z abonamentu za radio i telewizję**

Niektóre osoby z niepełnosprawnością są także zwolnione od wnoszenia opłat za abonament radiowo-telewizyjny. Z abonamentu zwolnione są osoby:

- posiadające orzeczenie o całkowitej niezdolności do pracy, na podstawie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 j.t., z późn.zm.) lub
- posiadające orzeczenia trwałej lub okresowej całkowitej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, na podstawie ustawy z 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. z 2008 r. Nr 50, poz. 291, z późn. zm.) lub
- które otrzymują świadczenie pielęgnacyjne z właściwego organu, realizującego zadania w zakresie świadczeń rodzinnych, jako zadanie zlecone z zakresu administracji rządowej, lub rentę socjalną z ZUS lub innego organu emerytalno-rentowego lub
- niesłyszące, u których stwierdzono całkowitą głuchotę lub obustronne upośledzenie słuchu (mierzone na częstotliwości 2.000 Hz o natężeniu od 80 dB) lub
- niewidome, których ostrość wzroku nie przekracza 15%.

• **Rabat na usługi telekomunikacyjne**

Niektóre firmy telekomunikacyjne przyznają ulgi w opłatach osobom z niepełnosprawnością.

Nie są to ulgi ustawowe, lecz ustalane przez poszczególnych operatorów.

Rabaty dla osób z umiarkowanym stopniem są przyznawane w niżej opisanych przypadkach:

- w przypadku zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu – z orzeczeniem znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, z symbolem przyczyny niepełnosprawności 03-L,
- z orzeczeniem znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności, jeżeli w łącznym symbolu przyczyny niepełnosprawności występuje symbol przyczyny niepełnosprawności 03-L (zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu).

Rabaty udzielane są osobom z niepełnosprawnościami, które ukończyły 16. rok życia. Rabat może otrzymać osoba z niepełnosprawnością uprawniona do uzyskania rabatu albo jej prawny opiekun w razie stałego lub czasowego zamieszkiwania opiekuna prawnego razem z osobą z niepełnosprawnością. Pod pojęciem stałego lub czasowego zamieszkiwania rozumie się stałe lub czasowe zameldowanie osoby z niepełnosprawnością i opiekuna prawnego w tym samym lokalu mieszkalnym lub budynku.

O ulgi i uprawnienia dla osób z niepełnosprawnością warto też pytać u operatorów. Warto wiedzieć, że wszystkich operatorów obowiązuje Rozporządzenie Ministra Administracji i Cyfryzacji z 26 marca 2014 r. w sprawie szczegółowych wymagań dotyczących świadczenia udogodnień dla osób niepełnosprawnych przez dostawców publicznie dostępnych usług telefonicznych, o którym więcej przeczytać można na stronie Ministerstwa Administracji i Cyfryzacji.

- **Ulga paszportowa**

W czasach otwartych granic w strefie Schengen wyrobienie paszportu nie jest tak ważne jak dawniej. Warto jednak wiedzieć, że osobom z niepełnosprawnością przysługują zniżki przy wyrabianiu tego dokumentu, zwłaszcza, że obecnie kosztuje to 140 zł.

Ulga 50 proc. (czyli trzeba zapłacić 70 zł) przysługuje po udokumentowaniu m.in.:

- emerytom, rencistom, osobom niepełnosprawnym i współmałżonkom tych osób, pozostającym na ich wyłącznym utrzymaniu,
- osobom przebywającym w domach pomocy społecznej lub w zakładach opiekuńczych, albo korzystających z pomocy społecznej w formie zasiłków stałych.

Nie pobiera się natomiast opłaty paszportowej m.in. od:

- osób przebywających w domach pomocy społecznej lub w zakładach opiekuńczych albo korzystających z pomocy społecznej w formie zasiłków stałych, jeżeli ich wyjazd za granicę następuje w celu długotrwałego leczenia lub w związku z koniecznością poddania się operacji.

- **Leczenie stomatologiczne**

W ramach obowiązującego systemu opieki zdrowotnej, osobom z niepełnosprawnościami generalnie przysługują świadczenia w takim samym zakresie, jak wszystkim ubezpieczonym.

Jednak w leczeniu stomatologicznym część osób z niepełnosprawnością, jeżeli wynika to ze wskazań medycznych, może korzystać z dodatkowych uprawnień, a dokładniej ze znieczulenia ogólnego i kompozytowych materiałów światłoutwardzalnych do wypełnień. Uprawnienie to przysługuje:

- dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością do 16. roku życia oraz dzieciom i

młodzieży z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym i znacznym w wieku 16-18 lat (z wyłączeniem procedury wizyty niepowiązanej z innymi świadczeniami gwarantowanymi – pierwszej wizyty dzieci do ukończenia 6. roku życia),

- osobom z niepełnosprawnością w stopniu umiarkowanym i znacznym, które ukończyły 18 lat.

Podatki

• **Ulga rehabilitacyjna**

Osoby z niepełnosprawnością, w ramach rocznego rozliczenia podatku od osób fizycznych PIT, mogą skorzystać z tzw. ulgi rehabilitacyjnej.

Od dochodu można odliczać wydatki na cele rehabilitacyjne oraz wydatki związane z ułatwieniem wykonywania czynności życiowych, poniesione w roku podatkowym przez podatnika będącego osobą z niepełnosprawnością lub podatnika, na którego utrzymaniu są osoby z niepełnosprawnością.

W ramach ulgi rehabilitacyjnej od dochodu można więc odliczyć m.in. wydatki na:

1. adaptację i wyposażenie mieszkań oraz budynków mieszkalnych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności;
2. przystosowanie pojazdów mechanicznych do potrzeb wynikających z niepełnosprawności – oczywiście chodzi tu o montaż specjalistycznego sprzętu umożliwiającego prowadzenie pojazdu osobie z różnego rodzaju ograniczeniami;
3. zakup i naprawę indywidualnego sprzętu, urządzeń i narzędzi technicznych, niezbędnych w rehabilitacji oraz ułatwiających wykonywanie czynności życiowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności (z wyjątkiem sprzętu gospodarstwa domowego);
4. zakup wydawnictw i materiałów (pomocy) szkoleniowych, stosownie do potrzeb wynikających z niepełnosprawności;
5. odpłatność za pobyt na turnusie rehabilitacyjnym – udokumentowana stosowną fakturą, wystawioną w ośrodku wpisanym na listę miejsc organizujących turnusy rehabilitacyjne;
6. odpłatność za pobyt na leczeniu w zakładzie lecznictwa uzdrowiskowego, za pobyt w zakładzie rehabilitacji leczniczej, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych oraz odpłatność za zabiegi rehabilitacyjne (udokumentowana fakturą za pobyt w ośrodku, który może świadczyć usługi leczniczo-uzdrowiskowe);
7. opłacenie przewodników osób niewidomych I lub II grupy inwalidztwa (a więc także osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności), w kwocie nieprzekraczającej w roku podatkowym 2280 zł (jest to odliczenie ryczałtowe);
8. utrzymanie przez osoby niewidome i niedowidzące, zaliczone do I lub II grupy inwalidztwa (a więc także osób z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności) psa asystującego, o którym mowa w tzw. ustawie o rehabilitacji zawodowej, w kwocie nieprzekraczającej w roku podatkowym 2280 zł;
9. opłacenie tłumacza języka migowego (dokumenty potwierdzające wykonanie usługi przez firmę bądź osobę fizyczną);
10. kolonie i obozy dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością oraz dzieci osób z niepełnosprawnością, które nie ukończyły 25. roku życia (kwoty potwierdzone fakturą);
11. leki – w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy faktycznie poniesionymi wydatkami w danym miesiącu a kwotą 100 zł, jeśli lekarz specjalista stwierdzi, że

osoba z niepełnosprawnością powinna stosować określone leki – stale lub czasowo (wydatki dokumentujemy fakturami);

12. odpłatny, konieczny przewóz na niezbędne zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne:
 1. osoby z niepełnosprawnością – karetką transportu sanitarnego,
 2. osoby z niepełnosprawnością, zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa, oraz dzieci z niepełnosprawnością do lat 16 – również innymi środkami transportu niż wymienione w lit. a;
13. używanie samochodu osobowego, stanowiącego własność (współwłasność) osoby z niepełnosprawnością, zaliczonej do I lub II grupy inwalidztwa, lub podatnika mającego na utrzymaniu osobę z niepełnosprawnością, zaliczoną do I lub II grupy inwalidztwa albo dzieci z niepełnosprawnością, które nie ukończyły 16. roku życia – do potrzeb związanych z koniecznym przewozem na niezbędne zabiegi leczniczo-rehabilitacyjne, w wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 2280 zł;
14. odpłatne przejazdy środkami transportu publicznego związane z pobytem:
 1. na turnusie rehabilitacyjnym,
 2. w zakładach, o których mowa w punkcie 6,
 3. na koloniach i obozach dla dzieci i młodzieży, o których mowa w punkcie 10.

Wyżej wymienione wydatki można odliczyć, jeśli zostały sfinansowane przez osobę z niepełnosprawnością lub jej opiekuna.

- **Podatek od czynności cywilnoprawnych**

Zgodnie z ustawą o podatku od czynności cywilnoprawnych z dnia 9 września 2000 r. (Dz.U. z 2010 Nr 101 poz.649), zwolnione z opłat tego podatku są osoby, nabywające na potrzeby własne sprzęt rehabilitacyjny, wózki inwalidzkie, motorowery, motocykle lub samochody osobowe, zaliczone, w rozumieniu przepisów o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, do grupy osób o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, bez względu na rodzaj schorzenia, oraz osoby o lekkim stopniu niepełnosprawności w związku ze schorzeniami narządu ruchu.

- **Uprawnienia pracownika z umiarkowanym stopniem**

Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, pracujące osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności mają określone uprawnienia. Są to:

- **Skrócony czas pracy**

Czas pracy osoby z niepełnosprawnością nie może przekraczać 8 godzin na dobę i 40 godzin tygodniowo, a czas pracy osoby zaliczonej do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności nie może przekraczać 7 godzin na dobę i 35 godzin tygodniowo. Osoba z niepełnosprawnością nie może być zatrudniona w porze nocnej i w godzinach nadliczbowych. Zatrudnienie według skróconych norm czasu pracy nie może powodować obniżenia wynagrodzenia.

Przepisów tych nie stosuje się jednak:

- do osób zatrudnionych przy pilnowaniu oraz
- gdy na wniosek osoby zatrudnionej lekarz przeprowadzający badania profilaktyczne pracowników lub w razie jego braku lekarz sprawujący opiekę nad tą osobą wyrazi

na to zgodę.

- **Dodatkowa przerwa w pracy**

Zgodnie z przepisami Kodeksu pracy, jeśli czas pracy pracownika wynosi co najmniej 6 godzin, jest on uprawniony do trwającej co najmniej 15 minut przerwy w pracy, wliczanej do czasu pracy. Osoba z niepełnosprawnością może tę przerwę wykorzystać na gimnastykę usprawniającą lub wypoczynek.

- **Dodatkowy urlop wypoczynkowy**

Osoba zaliczona do znacznego lub umiarkowanego stopnia niepełnosprawności ma prawo do dodatkowego, 10-dniowego urlopu. Przysługuje on na takich samych zasadach, jak urlop wypoczynkowy. Jeśli osoba z niepełnosprawnością jest zatrudniona w niepełnym wymiarze czasu pracy, wymiar urlopu dodatkowego ustala się proporcjonalnie do czasu pracy.

Prawo do pierwszego urlopu dodatkowego osoba z niepełnosprawnością nabywa po przepracowaniu jednego roku po dniu zaliczenia jej do jednego ze wskazanych powyżej stopni niepełnosprawności. Za dzień zaliczenia do stopnia niepełnosprawności należy uznać dzień posiedzenia zespołu orzekającego (data wydania orzeczenia).

- **Prawo do korzystania ze zwolnień od pracy**

Osoba o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności ma prawo do zwolnienia od pracy z zachowaniem prawa do wynagrodzenia:

- w wymiarze do 21 dni roboczych w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym, nie częściej niż raz w roku,
- w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, a także w celu uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego lub jego naprawy, jeżeli czynności te nie mogą być wykonane poza godzinami pracy.

Pracodawca udziela zwolnienia od pracy w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym na podstawie wniosku lekarza, sprawującego opiekę nad osobą niepełnosprawną, o skierowanie na turnus rehabilitacyjny. Łączny wymiar dodatkowego urlopu wypoczynkowego i zwolnienia od pracy w celu uczestniczenia w turnusie rehabilitacyjnym nie może przekraczać 21 dni roboczych w roku kalendarzowym.

Pracownik może także korzystać ze zwolnienia od pracy w celu wykonania badań specjalistycznych, zabiegów leczniczych lub usprawniających, a także w celu uzyskania zaopatrzenia ortopedycznego lub jego naprawy. Zwolnienie to skutkuje usprawiedliwioną nieobecnością pracownika w pracy w sytuacji, gdy czynności te nie mogły być wykonane poza godzinami pracy. Nieobecność w takim przypadku może trwać cały dzień lub kilka godzin, a pracodawca nie może wymagać, aby pracownik korzystał z urlopu wypoczynkowego.